

Considerații generale privind inspecția muncii

Dumitru VIERIU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
avocat, Baroul București (București)

SUMMARY

Labour Inspection designates, in a narrow, sense the specialized body of the central public administration, which according to the law, has the corresponding functions to implement control.

Labour inspection, in a broad sense, represents the control on the enforcement of special and general Rules in the field of work relations, security and neapth, as well as, the organization of this control, by the bodies which are competent under the law.

Considerații preliminare

Inspecția muncii reprezintă, în sens larg, controlul efectuat în privința aplicării reglementărilor speciale și generale în domeniul relațiilor de muncă, securității și sănătății în muncă, de către organismele care au, potrivit legii, astfel de competențe, precum și organizarea acestui control.

Inspecția Muncii desemnează, în sens restrâns, organismul specializat al administrației publice centrale care are, potrivit legii, atribuțiile corespunzătoare realizării acestui control.¹

Inspecția Muncii formează obiectul de reglementare pentru Titlul X din Codul Muncii (art. 254-256), precum și al legii speciale la care dispozițiile acestui titlu fac trimitere, Legea nr. 108/1999 privind înființarea și organizarea Inspecției Muncii, republicată.² La acestea se adaugă și Regulamentul de organizare și funcționare al Inspecției Muncii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 767/1999³, cu modificările și completările ulterioare.

Statutul și organizarea Inspecției Muncii

Inspecția Muncii este un organ de specialitate al administrației publice centrale aflat în subordinea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei.

Inspecția Muncii are personalitate juridică și are în subordine inspectorate teritoriale de muncă, unități cu personalitate juridică, care se organizează în fiecare județ și în municipiul București.

Inspecția muncii este condusă de un in-

spector general de stat numit prin ordinul ministrului muncii, solidarității sociale și familiei. Inspectorul general de stat reprezintă Inspecția Muncii în raporturile cu autoritățile administrației publice, cu persoane fizice și juridice, precum și în relațiile cu organismele internaționale în domeniu.

În exercitarea atribuțiilor de conducere inspectorul general de stat are în subordine 2 inspectori generali de stat-adjuncți și un Corp de control al calității inspecției.

Inspectorul general de stat și cei doi inspectori generali de stat-adjuncți sunt inspectori de muncă. Corpul de control al calității inspecției de muncă verifică modul în care personalul Inspecției Muncii respectă prevederile legale în domeniu.

În cadrul Inspecției Muncii funcționează Colegiul Inspecției Muncii, un organ cu rol consultativ.

Funcționarea Inspecției Muncii este reglementată prin Regulamentul de organizare și funcționare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 767/1999.

Prin excepție de la regulile generale privind organizarea și funcționarea activităților de inspecție a muncii, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Justiției - Direcția Generală a Penitenciarelor, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Pază organizează activitățile de inspecție a muncii prin serviciile proprii de spe-

cialitate, care au competența exclusivă numai pentru structurile respective.

Importanța și rolul Inspecției Muncii

În conformitate cu prevederile art. 254 C. muncii, Inspecția Muncii controlează aplicarea reglementărilor generale și speciale în domeniul relațiilor de muncă, securității și sănătății în muncă. Inspecția Muncii este organul de specialitate al administrației publice centrale prin care se exercită atribuții de autoritate de stat în domeniul muncii, relațiilor de muncă, securității și sănătății în muncă.

Conform art. 2 din Regulamentul său de organizare și funcționare, Inspecția Muncii exercită controlul aplicării unitare a dispozițiilor legale în domeniile sale de competență în unitățile din sectorul public, mixt, privat, precum și alte categorii de angajatori. Ea are ca principal scop urmărirea îndeplinirii obligațiilor legale de către acești angajatori în domeniul relațiilor de muncă, apărarea vieții, integrității corporale și sănătății salariaților, în desfășurarea activității.

Atribuțiile Inspecției Muncii

Atribuții generale. Principalele obiective ale activității Inspecției Muncii sunt stabilite în Legea nr. 108/1999, art. 5, ca fiind următoarele:

- controlul aplicării prevederilor legale referitoare la relațiile de muncă, la securitatea și sănătatea în muncă, la protecția salariaților care lucrează în condiții deosebite și a prevederilor legale referitoare la asigurările sociale;
- informarea autorităților competente despre deficiențele legate de aplicarea corectă a dispozițiilor legale în vigoare;
- furnizarea de informații celor interesați despre cele mai eficace mijloace de respectare a legislației muncii;
- inițierea de propuneri adresate Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei pentru îmbunătățirea legislației existente și elaborarea de noi acte legislative în domeniu.

Potrivit prevederilor Regulamentului de organizare și funcționare, Inspecția Muncii are următoarele atribuții:

- controlează aplicarea corectă și unitară a legilor și a altor acte normative care reglementează relațiile de muncă, securitatea și sănătatea în muncă, precum și protecția salariaților care lucrează în condiții deosebite;

- coordonează, îndrumă metodologic și controlează activitatea inspectoratelor teritoriale de muncă și a unităților pe care are dreptul să le înființeze potrivit legii;

- reprezintă Ministerul Muncii, Solidarității și Familiei, ca organ de specialitate, în relațiile de cooperare internațională cu instituții similare;

- elaborează programele anuale de acțiuni și de inspecție pentru implementarea politicii Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei în domeniu;

- elaborează metode și proceduri unitare de inspecție a muncii;

- controlează respectarea criteriilor de încadrare a locurilor de muncă cu condiții deosebite, evidența acestora și modul de realizare de către agentul economic a măsurilor tehnico-economice pentru normalizare [potrivit dispozițiilor art. 19, alin. (5) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, avizul inspectoratului teritorial de muncă este obligatoriu pentru încadrarea locurilor de muncă în condiții deosebite ;

- organizează sistemul informațional necesar activității proprii;

- face propuneri în vederea inițierii și elaborării de proiecte de acte normative în domeniu;

- organizează și controlează activitatea de pregătire și perfecționare a pregătirii personalului propriu;

- organizează activitatea de formare a persoanelor cu atribuții în domeniu, angajate la persoanele fizice și juridice;

- cooperează cu ministerele, cu alte inspecții de specialitate, cu instituții publice sau private și cu reprezentanții partenerilor sociali;
- gestionează veniturile realizate din consultanță, asistență de specialitate și din alte prestări de servicii, calculate pe bază de tarife, taxe, comision și alte venituri obținute conform prevederilor legale;

- soluționează, în limita competențelor legale, reclamațiile și sesizările persoanelor fizice și juridice;

- elaborează anual propuneri pentru proiectul bugetului de stat pe care îl înaintează Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei spre aprobare;

- elaboreaza bugetul de venituri și cheltuieli pentru activitatea extrabugetară.

Atribuțiile Inspecției Muncii în domeniul stabilirii și controlului relațiilor de muncă:

- îndrumă și controlează aplicarea unitară a legislației muncii;

- organizează activitățile de control și evidență a angajatorilor, a muncii prestate pe bază de contracte individuale de muncă și de convenții civile de prestări servicii;

- controlează respectarea legalității privind încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractului individual de muncă, precum și a convențiilor civile de prestări servicii;

- verifică legalitatea clauzelor înscrise în contractele individuale de muncă, controlează respectarea lor de către angajatori, asigură și urmărește înregistrarea acestora în cartelele de muncă;

- controlează modul de completare a carnetelor de muncă și condițiile de păstrare a acestora la unitățile din sectorul public, privat și la alte categorii de angajatori;

- asigură întocmirea și completarea, în termenul prevăzut de lege, a carnetelor de muncă pe care le are în păstrare, precum și evidența acestora;

- controlează dacă persoanele fizice și juridice își respectă prevederile legale privind înregistrarea contractelor de muncă și a convențiilor civile de prestări servicii;

- cetifică și contrasemnează legalitatea înscrisurilor efectuate în cartelele de muncă de către angajatorii cărora li s-a aprobat păstrarea și completarea acestora la sediu;

- verifică documentele prezentate de angajatori din care rezultă că și-au achitat contribuția la bugetul asigurărilor pentru somaj, la fondul de asigurări sociale de sănătate, conform legii și sesizează instituțiile care gestionează aceste fonduri în legătură cu încălcarea prevederilor legale din domeniul lor de competență;

- ține evidența persoanelor fizice și juridice care datorează comisionul prevăzut de lege pentru păstrarea și completarea carnetelor de muncă, verificarea și certificarea legalității acestora;

- verifică și urmărește modul în care sunt calculate sumele virate cu titlu de comision

pentru păstrarea și completarea carnetelor de muncă, precum și pentru verificarea și certificarea legalității înregistrărilor efectuate de către angajatori în condițiile legii;

- înregistrează registrul general de evidență a salariaților și controlează modul de completare a acestora;

- stabilește procedura de acreditare a societăților comerciale cu obiect de activitate în domeniul evidenței muncii;

- stabilește metodologia de lucru pentru societățile comerciale care solicită dreptul de păstrare și completare a carnetelor de muncă;

- controlează stabilirea și respectarea duratei timpului de lucru;

- controlează stabilirea și acordarea drepturilor salariale, precum și a celorlalte drepturi decurgând din munca prestată;

- controlează accesul fără nici o discriminare pe piața muncii al tuturor persoanelor apte de muncă, respectarea normelor specifice privind condițiile de muncă ale tinerilor, femeilor, precum și ale unor categorii de persoane defavorizate;

- controlează respectarea celorlalte prevederi cuprinse în legislația muncii și a clauzelor contractelor colective de muncă.

În domeniul securității și al sănătății în muncă Inspecția Muncii are următoarele atribuții:

- acordă angajatorilor, persoane juridice și fizice, autorizația de funcționare din punctul de vedere al securității de muncă;

- dispune sistarea activității sau scoaterea din funcțiune a echipamentelor tehnice, în cazul în care constată o stare de pericol iminent de accidentare sau îmbolnavire profesională și sesizează, după caz, organele de urmărire penală;

- efectuează sau solicită măsurători și determină, examinează probe de produse și de materiale în unități și în afara acestora, pentru clarificarea unor situații de pericol;

- acordă asistență tehnică persoanelor juridice la elaborarea programelor de prevenire a riscurilor profesionale și controlează realizarea acestora;

- retrage autorizația de funcționare din punctul de vedere al securității în muncă, dacă constată că prin modificarea condițiilor care au stat la baza emiterii acesteia nu se res-

pectă prevederile legislației în vigoare;

- urmărește respectarea de către persoanele fizice și juridice a condițiilor pentru care s-a eliberat autorizația de funcționare din punctul de vedere al protecției muncii;

- cercetează accidentele de muncă conform prevederilor Normelor metodologice privind comunicarea, cercetarea, înregistrarea, raportarea și evidența accidentelor de muncă;

- coordonează activitatea de instruire și formare a angajaților în domeniul securității, sănătății și al relațiilor de muncă și urmărește activitatea de formare a specialiștilor în domeniu;

- controlează, prin inspectorii de muncă sau prin organisme acreditate de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, aplicarea dispozițiilor legale referitoare la certificarea produselor, a echipamentelor tehnice și a echipamentelor individuale de protecție importate, din punctul de vedere al securității în muncă, la intrarea pe teritoriul național și la comercializarea pe piață a acestora, sau a produselor, echipamentelor tehnice și a echipamentelor individuale de protecție fabricate și comercializate în țară;

- verifică modul de organizare și funcționare a comitetelor de securitate și sănătate în muncă;

- controlează respectarea legislației privind examenul medical la angajare, adaptabilitatea în muncă și controlul medical.

Inspekția muncii poate presta, la cererea celor interesați, prin personal propriu, contra cost, următoarele servicii:

În domeniul relațiilor de muncă:

- asistența de specialitate și consultanță în domeniul relațiilor de muncă;

- pregătirea și perfecționarea în domeniul evidenței muncii a personalului societăților comerciale care au obținut aprobarea pentru păstrarea și completarea carnetelor de muncă în condițiile Legii nr. 130/1999;

- consultanța de specialitate pentru constituirea și acreditarea societăților comerciale care au ca obiect de activitate evidența muncii;

- pregătirea și perfecționarea în domeniul evidenței muncii a personalului ce desfășoară activitate la societățile comerciale care au ca

obiect de activitate evidența muncii, acreditate în condițiile legii.

În domeniul securității și sănătății în muncă:

- asistența tehnică la elaborarea programelor de prevenire a riscurilor profesionale;

- expertizarea persoanelor fizice și juridice în vederea eliberării autorizației de funcționare din punctul de vedere al protecției muncii, al revizuirii autorizației la schimbarea condițiilor inițiale;

- expertiza și analiza în vederea eliberării autorizației pentru producerea, deținerea, transportul, comercializarea și utilizarea substanțelor toxice și explozive;

- consultanța privind metodele și mijloacele manageriale de aplicare a prevederilor legislative în scopul normalizării condițiilor de muncă;

- organizarea cursurilor, consultanța și asistența de specialitate pentru formarea și perfecționarea profesională a personalului cu activitate în domeniul protecției muncii;

- organizarea cursurilor de pregătire a evaluatorilor nivelului de risc;

- măsurători și determinări privind parametrii mediului de muncă prin prelevări de probe, produse și materiale pentru cuantificarea riscurilor de îmbolnăvire profesională sau de accidentare;

- consultanța și asistența de specialitate la evaluarea nivelului de risc în vederea stabilirii programelor de prevenire a accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale.

Inspekția Muncii poate înființa unități cu personalitate juridică care efectuează prestații în domeniul său de competență respective:

- pregătirea și perfecționarea pregătirii profesionale a personalului propriu al Inspekției Muncii;

- pregătirea și perfecționarea pregătirii personalului din alte sectoare de activitate în domeniul protecției muncii;

- alte tipuri de prestații legate de specificul activității.

În realizarea atribuțiilor sale, Inspekția Muncii are obligația de a coopera cu ministere, inspekții din alte domenii, instituții publice sau private, cu reprezentanții partenerilor sociali și poate apela la serviciile unor experți sau ale unor organisme specializate, în condițiile stabilite de regulamentul de organizare și funcționare propriu.

Potrivit art. 15 din Legea nr. 108/1999, Inspekția Muncii prezintă anual ministrului muncii, solidarității sociale și familiei un raport de activitate privind modul în care și-a îndeplinit atribuțiile stabilite de lege.

Statutul și atribuțiile inspectorilor de muncă

Statutul. Inspectorii de muncă sunt funcționari publici, încadrați prin concurs sau examen în raport cu aptitudinile și pregătirea lor profesională și sunt independenți față de orice schimbare guvernamentală și de orice influență neprevăzută din afară.

Potrivit dispozițiilor Regulamentului de organizare și funcționare al Inspekției Muncii, funcția de inspector de muncă poate fi ocupată de persoane cu studii superioare tehnice, juridice, economice, psihosociologice, de medicină a muncii și de medicină generală.

Obligații. Articolul 18 din Legea nr. 108/1999 enumeră principalele obligații ale inspectorilor de muncă:

- sa nu aibă niciun interes, direct sau indirect, de orice natură ar fi acesta, în unitățile care se află sub incidența controlului lor;

- să nu dezvăluie secretele de fabricație și, în general, procedurile de exploatare de care ar putea lua cunoștință în exercitarea funcțiilor lor, nici după momentul încetării, indiferent de motivul, a contractului lor individual de muncă;

- sa păstreze confidențialitatea oricărei reclamații care semnalează nerespectarea prevederilor legale în domeniul reglementat de prezenta lege și să nu dezvăluie conducătorului persoanei juridice și persoanei fizice sau reprezentantului acestora faptul că inspekția a fost efectuată ca urmare a unei reclamații.

Drepturi. Drepturile inspectorilor de muncă sunt stabilite în cuprinsul art. 19 din Legea nr. 108/1999:

- să aibă acces liber, permanent și fără înștiințare prealabilă, în sediul persoanei juridice și în orice alt loc de muncă organizat de acesta;

- să solicite conducerii persoanei juridice sau persoanei fizice documentele și informațiile necesare pentru realizarea controlului sau pentru efectuarea cercetării accidentelor de muncă;

- să procure dovezi, să efectueze investiga-

ții sau examene, să ceară prezentarea documentației pe care o consideră necesară, să realizeze măsurători sau să preleveze mostre de substanțe utilizate în procesul de producție;

- să impună ca abaterile constatate în domeniu să fie remediate pe loc sau într-un timp limitat;

- să ceară, acolo unde este cazul, modificarea instalațiilor sau a proceselor tehnologice utilizate, dacă acestea nu asigură securitatea lucrătorilor la locul de muncă;

- să apeleze la organisme agreate pentru a verifica starea locurilor de muncă sau a materialelor folosite;

- să dispună măsuri atunci când conducătorul persoanei juridice nu-și îndeplinește obligațiile legale;

- să constate săvârșirea unor contravenții de către angajatori și să aplice sancțiunile prevăzute de lege.

Constituie contravenții potrivit art. 20 și art. 21 din Legea nr. 108/1999⁴ următoarele fapte: împiedicarea în orice mod, de către un angajator, persoană fizică sau juridică, a inspectorilor de muncă să își exercite controlul în limitele legii, refuzul unui angajator de a aduce la îndeplinire măsurile obligatorii dispuse de inspectorul de muncă, la termenele stabilite de acesta, în condițiile legii.

Contestații. Măsurile luate de inspectorii de muncă pot fi contestate pe căile judiciare sau administrative prevăzute de lege.⁵

Astfel, actul administrativ prin care inspectorul de muncă a dispus măsuri care sunt obligatorii pentru angajatori și/sau pentru salariați poate fi contestat potrivit procedurii reglementate de Legea Contenciosului administrativ nr. 554/2004.⁶ Înainte de a se adresa instanței de contencios administrativ competente, persoana care se consideră vătămată într-un drept al sau într-un interes legitim prin actul administrativ, trebuie să solicite autorităților publice emitente sau organului ierarhic superior, dacă acesta există, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte a acestuia. Dacă persoana în cauză nu este mulțumită de răspunsul primit la plângerea prealabilă, sau nu a primit nici un răspuns în termenul de răspuns prevăzut de lege, poate sesiza instanța de contencios administrativ competentă pentru a solicita anu-

larea, în tot sau în parte, a actului, repararea pagubei cauzate și, eventual, reparații pentru daune morale. Instanța de contencios administrativ competentă poate fi sesizată într-un termen de 6 luni de la data primirii răspunsului de care persoana în cauză este nemulțumită sau a refuzului de soluționare ori, după caz, de la data expirării termenului prevăzut de lege în care organul administrativ sesizat era obligat să soluționeze cererea.

În cazul în care inspectorul de muncă a constatat săvârșirea unei contravenții și a aplicat o sancțiune contravențională, aceasta poate fi contestată conform procedurii prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor⁷ cu modificările și completările ulterioare. Potrivit dispozițiilor acestui act normativ, împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii se poate face plângere în termen de 15 zile de la data înmânării sau comunicării acestuia. Plângerea se depune împreună cu copia procesului-verbal la organul din care face parte agentul constatat, iar apoi se trimite cu dosarul cauzei, judecătoriei în a cărei circumscripție a fost săvârșită contravenția. Plângerea suspendă executarea. Hotărârea judecătorească prin care s-a soluționat plângerea poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare la secția de contencios administrativ a tribunalului.

Potrivit Legii nr.140-XV⁸ din 10 mai 2001, Programului de activitate a Inspecției Muncii pentru anul 2010, obiectivul principal pus în

seama Inspecției Muncii este asigurarea aplicării dispozițiilor legale referitoare la condițiile de muncă și la protecția salariaților în exercitarea atribuțiilor lor.

Întru realizarea acestui obiectiv, Inspecția Muncii exercită controlul de stat asupra respectării cadrului legal de reglementări în domeniul muncii în întreprinderi, instituții, organizații și întreprinde acțiuni în vederea prevenirii ilegalităților din acest domeniu.

În acest context, Inspecția Muncii cu subdiviziunile sale teritoriale realizează anual circa 7000 de controale. Din numărul total de controale, circa 55 la sută au avut ca subiect modul în care se respectă legislația și alte acte normative referitoare la relațiile de muncă, iar 45 la sută au avut în vizor modul în care se respectă legislația și alte acte normative de protecție a muncii.

Pe parcursul a zece luni ale anului 2010, au fost efectuate 5705 controale din care 2879 - în domeniul protecției muncii și 2826 - în domeniul relațiilor de muncă. Ca rezultat al controalelor, au fost întocmite procese-verbale de control, în care au fost consemnate peste 67600 de încălcări ale prevederilor actelor legislative și ale altor acte normative din domeniul muncii.

Încălcările comise de angajatori reprezintă componente ale utilizării nelegale a muncii și prejudiciază esențial drepturile salariaților ce decurg din raporturile de muncă. Încălcarea prevederilor actelor normative referitoare la securitatea și sănătatea în muncă pot declanșa accidente de muncă și boli profesionale.

NOTE

¹ S. Ghimpu, Al. Ticlea, *op. cit.*, pag. 728-736.

I.T. Stefanescu, *op. cit.*, vol. II, pag. 228-252.

Al. Ticlea, A. Popescu, C. Tufan, M. Țichindelean, O. Tinca, *Dreptul muncii*, Editura Rosetti, București, 2004.

² Monitorul Oficial al României nr. 740 din 10 octombrie 2002.

³ Monitorul Oficial al României nr. 464 din 24 septembrie 1999.

⁴ Monitorul Oficial al României nr. 740 din 10 octombrie 2002.

⁵ I. T. Stefanescu, *Tratat de dreptul muncii*, Editura Lumina Lex, București, 2003.

⁶ Monitorul Oficial al României nr. 1554 din 7 decembrie 2004.

⁷ Monitorul Oficial al României nr. 410 din 25 iulie 2001.

⁸ Monitorul Oficial al României nr. 68-71/55 din iunie 2001.

BIBLIOGRAFIE

1. Athanasiu, Al., Dima, L., *Dreptul Muncii*, Editura Oscar Print, București, 2000.
2. Athanasiu, Al., Moarcăș, C.A., *Muncitorul și legea*, *Dreptul muncii*, Editura Oscar Print, București, 1999.
3. Ghimpu, S., *Dreptul muncii*, Editura All Beck, București, 2000.
4. Ștefănescu, I.T., *Tratat de dreptul muncii*, Editura Lumina Lex, București, 2003.
5. Țiclea, Al., Popescu, A., Tufan, C., Țiclindelean, M., Tinca, O., *Dreptul muncii*, Editura Rosetti, București, 2004.
6. Eufemia Vieriu, Dumitru Vieriu, *Dreptul muncii*, Editura Pro Universitaria, București, 2010.
7. <http://www.Inspectiamuncii.md/>

Prezentat: 28 martie 2012.

E-mail: bajenaru@rambler.ru